

MOJ JEZIK

Marta Pavlin

SKLADNJA

Priročnik z vajami

Prenovljena in dopolnjena izdaja

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

UVODNA BESEDA

Pred dvema letoma je izšla prenovljena knjiga Oblikoslovje, sedaj je pred nami prenovljen priročnik Skladnja. V tem času je prišlo do premikov tudi na področju skladnje, zato se mi je zdelo nujno vnesti spremembe.

Priročnik zajema naslednja poglavja: Skladnja, Poved, Stavčni členi, Stavek in Poročani govor.

Največ sprememb je v poglavju Stavek, in sicer v razdelku o priredno zloženi povedi. Tu je mogoče najti nekoliko spremenjeno razvrstitev in poimenovanje priredij.

Gotovo so največja pridobitev knjige naloge, ki omogočajo celostno preverjanje znanja iz določenega poglavja. Na koncu vsake zaokrožene enote so namreč ponujeni preizkusi.

Seveda so priročniku dodane tudi rešitve, tako da lahko uporabnik sproti preverja pravilnost svojih rešitev.

Želim si, da bi bila knjiga prijeten in uporaben družabnik pri utrjevanju znanja iz skladnje.

Avtorica

Kazalo

I. SKLADNJA	9
1. KAJ JE SKLADNJA	9
II. POVED	10
1. KAJ JE POVED (P)	10
2. VRSTE POVEDI	12
ENOSTAVČNE POVEDI	12
VEČSTAVČNE POVEDI	12
RAZDRUŽENE POVEDI	12
3. POVEDI GLEDE NA SKLADENJSKI NAKLON	14
PRIPOVEDNE POVEDI	14
VPRAŠALNE POVEDI	14
VELELNE POVEDI	15
ŽELELNE POVEDI	15
VZKLIČNE POVEDI	16
III. STAVČNI ČLENI	18
1. SPLOŠNO O STAVČNIH ČLENIH	18
HIERARHIJA STAVČNIH ČLENOV	18
2. OSEBEK	19
3. POVEDEK	23
4. PREDMET	27
5. PRISLOVNO DOLOČILO	32
PRISLOVNO DOLOČILO KRAJA	32
PRISLOVNO DOLOČILO ČASA	34
PRISLOVNO DOLOČILO NAČINA	36
PRISLOVNO DOLOČILO VZROKA	38
JE PRISLOVNO DOLOČILO ALI PREDLOŽNI PREDMET?.....	39
6. VAJE ZA UTRJEVANJE STAVČNIH ČLENOV	40
7. DELI STAVČNIH ČLENOV	43
PRILASTEK	45
POVEDKOVO DOLOČILO	50
POVEDKOV PRILASTEK	53
8. PREGLEDNICA STAVČNIH ČLENOV	55
9. VAJE ZA DOLOČANJE VSEH STAVČNIH ČLENOV	56
PREIZKUSI SVOJE ZNANJE	58

IV. STAVEK	62
1. KAJ JE STAVEK (S)	62
2. DVODELNI IN ENODELNI STAVKI	62
3. POLSTAVČNE TVORBE	66
V. VEČSTAVČNA Poved	69
A – PODREDNO ZLOŽENA Poved (PODREDJE)	69
1. VRSTE ODVISNIKOV	72
Osebkov odvisnik	72
Predmetni odvisnik	74
Krajevni odvisnik	77
Časovni odvisnik	79
Načinovni odvisniki	81
Vzročni odvisnik	84
Prilastkov odvisnik	86
VAJE ZA UTRJEVANJE ODVISNIKOV	88
Namerni odvisnik	91
Pogojni odvisnik	93
Dopustni odvisnik	95
2. PREGLEDNICA ODVISNIKOV	97
3. STOPNJE ODVISNIKOV	98
4. STAVČNA ANALIZA	99
Š-struktura	104
5. VAJE ZA UTRJEVANJE ODVISNIKOV V CELOTI	107
PREIZKUSI SVOJE ZNANJE	111
B – PRIREDNO ZLOŽENA Poved (PRIREDJE)	113
1. KAJ JE PRIREDNO ZLOŽENA Poved	113
2. VRSTE PRIREDIJ	113
Vezalno priredje	113
Stopnjevalno priredje	116
Ločno priredje	117
Protivno priredje	119
Posledično priredje	121
Pojasnjevalno priredje	123
Sklepavno priredje	125
3. PREGLEDNICA PRIREDIJ	127
4. UTRJEVANJE PRIREDIJ	128
5. ODVISNIKI IN PRIREDJA	132
6. MNOGOVEZJE IN BREZVEZJE	135
VI. POROČANI GOVOR	137
1. PREMI GOVOR	137

2. ODVISNI GOVOR	141
PREIZKUSI SVOJE ZNANJE	145
1. preizkus.....	145
2. preizkus	147
3. preizkus	149
4. preizkus	151

REŠITVE VAJ

II. POVED	154
1. KAJ JE POVED	154
2. VRSTE POVEDI	154
3. POVEDI GLEDE NA SKLADENJSKI NAKLON	155
III. STAVČNI ČLENI	155
2. OSEBEK	155
3. POVEDEK	156
4. PREDMET	157
5. PRISLOVNO DOLOČILO	159
Prislovno določilo časa	160
Prislovno določilo načina	161
Prislovno določilo vzroka	162
6. VAJE ZA UTRJEVANJE STAVČNIH ČLENOV	163
7. DELI STAVČNIH ČLENOV	165
Prilastek	165
Povedkovo določilo	167
Povedkov prilastek	169
9. VAJE ZA DOLOČANJE VSEH STAVČNIH ČLENOV	170
PREIZKUSI SVOJE ZNANJE	173
1. Preizkus znanja	173
2. Preizkus znanja	173
3. Preizkus znanja	174
IV. STAVEK	175
2. DVODELNI IN ENODELNI STAVKI.....	175
3. POLSTAVČNE TVORBE	175
V. VEČSTAVČNA POVED	176
A – PODREDNO ZLOŽENA POVED	176
2. VRSTE ODVISNIKOV	177
Osebkov odvisnik	177
Predmetni odvisnik	177
Krajevni odvisnik	178

Časovni odvisnik	179
Načinovni odvisniki	179
Vzročni odvisnik	180
Prilastkov odvisnik	181
VAJE ZA UTRJEVANJE ODVISNIKOV	182
Namerni odvisnik	183
Pogojni odvisnik	184
Dopustni odvisnik	184
4. STAVČNA ANALIZA – STOPNJE ODVISNIKOV	185
5. VAJE ZA UTRJEVANJE ODVISNIKOV V CELOTI	188
PREIZKUSI SVOJE ZNANJE.....	191
B – PRIREDNO ZLOŽENA POVED (PRIREDJE)	192
2. VRSTE PRIREDIJ	192
Vezalno priredje	192
Stopnjevalno priredje	192
Ločno priredje	193
Protivno priredje	193
Posledično priredje	194
Pojasnjevalno priredje	194
Sklepalno priredje	195
4. UTRJEVANJE PRIREDIJ	195
5. ODVISNIKI IN PRIREDJA	198
PREIZKUSI SVOJE ZNANJE	200
1. Preizkus	200
2. Preizkus	200
3. Preizkus	201
4. Preizkus	201
6. MNOGOVEZJE IN BREZVEZJE	202
VI. POROČANI GOVOR	202
1. PREMI GOVOR	202
2. ODVISNI GOVOR	204
LITERATURA	207

I. SKLADNJA

1. KAJ JE SKLADNJA (Sintaksa)

Na začetku pojasnimo, katero področje jezika pokriva skladnja.

Skladnja (sintaksa) je področje jezika, kjer obravnavamo stavčne člene, kako le-te povezujemo v stavke in kako stavke združujemo v povedi.

Povedi in njihove dele sestavljamo (skladamo) na podlagi vzorcev (skladenjskih vzorcev) iz besed in stalnih besednih zvez.

Glede na pomen razvrščamo besede v besedne vrste: samostalnike, glagole, pridevnike, zaimke ... Več o tem glej v oblikoslovju (morfologiji). Vsaka besedna vrsta je določena za opravljanje posebne, skladenjske vloge v stavku.

Primer

Včeraj je Marjetka prebrala zanimivo knjigo.

Poglejmo, katere besedne vrste so v zgornji povedi; nato zapišimo skladenjsko vlogo, ki jo beseda opravlja.

Beseda	Besedna vrsta	Vloga v povedi
Marjetka	<i>samostalnik</i>	<i>osebek</i>
je prebrala	<i>glagol</i>	<i>povedek</i>
knjigo	<i>samostalnik</i>	<i>predmet</i>
zanimivo	<i>pridevnik</i>	<i>levi prilastek</i>
Včeraj	<i>prislov</i>	<i>prislovno določilo</i>

V skladnji obravnavamo naslednje teme:

- ▶ **stavek:** kaj je, vrste stavkov in stavčne člene;
- ▶ **poved:** kaj je, večstavčne povedi (podredja in priredja) in
- ▶ **poročani govor.**

II. POVED

1. KAJ JE POVED (P)

Osnovna pojma v skladnji sta poved in stavek. O stavku bo več napisano v poglavju Stavke.

Najprej pogledjmo, kaj je poved.

Primer

V šoli

Učiteljica napiše na tablo naslov za spis Če bi bil direktor. Otroci malo pomislijo, nato začnejo pisati. Le Jure gleda v strop; ni videti, da bi razmišljal.

“Jure, zakaj ne pišeš?”

“Čakam na tajnico!” (Po Pavlihovi pratiki.)

Take dele besedila imenujemo povedi. S katerimi ločili se končujejo povedi?

Povedi se končujejo s piko, vprašajem ali klicajem. To so končna ločila.

Poved je najmanjša samostojna enota sporočila, ki nekaj pove (sporoči). Poved se končuje s končnim ločilom. Označimo jo z velikim P.

VAJE

1. Preštej povedi v besedilu.

Ali veste, da je v starih časih po Ljubljani vozil celo parnik? Redna rečna povezava je potekala med Vrhniko in Ljubljano. Ni še čisto gotovo, ali bo po reki leta 2100 vozila kaka ladja ali ne. Morda bodo na njej postavili plavajoči oder. Sprehajalne steze pa bi speljali prav ob vodi. Kako bi tedaj zaživela kultura v Ljubljani!

2. Po dve povedi smiselno poveži v eno samo.

Zgled: *Zvoni. Poldne je.*

Zvoni, torej je poldne.

- a) Poleti je čez dan vročina. Zvečer se nekoliko shladi.
- b) Dežuje. Odprla sem dežnik.

- c) Odtihotapila sem se na ulico. Ogledovala sem si izložbe.
- č) Zdanilo se je. Planinci so odhiteli proti Kriškim podom.
- d) Zunaj je hladno. Oblekla sem si jopico.
- e) Mama je dopoldne v službi. Popoldne gospodinji.

3. Poved razdruži v več povedi.

Zgled: *Iva v svoji sobi piše nalogo in se uči.*

Iva piše nalogo v svoji sobi. Tam se tudi uči.

- a) Vrabček je začivkal in odletel.
- b) Ko bodo počitnice, bomo odšli na morje.
- c) Čeprav je sonce žgalo, so kopalci mirno ležali na soncu.
- č) Na praznovanje nisem prišel, ker me nisi povabil.

4. Iz nizov besed sestavi smiselno poved.

Zgled: *Sava, Nina, bratec, dan, kopati, vsak, na*

Bratec in Nina se vsak dan kopata na Savi.

- a) Matjaž, hruške, nasad, obirati, v.
- b) Javornik, upokojenci, izlet, ura, odpeljati, nedelja, 7., v, na, ob, na.
- c) dan, junij, državnost, 25., slovenski, praznovati.
- č) Jurij, Vega, matematik, znamenit, slovenski, biti.
- d) fantje, nogomet, igrišče, igrati, na.
- e) računalnik, šola, podariti, naša.
- f) knjižnica, vas, potujoča, naš, prispeti, v, tudi.

5. Zanikaj.

Hodi počasi! • Ozrla sem se proti domu. • Reci kaj! • Kdo je bil na morju?
• Tone je prispel prvi na cilj. • Zaradi komarjev ugasni luč. • Opazoval sem jo skozi okno.

2. VRSTE POVEDI

Poved je najmanjša samostojna enota sporočila, ki je lahko že sama sporočilo. Povedi so iz stavkov, le ti pa iz stavčnih členov (besednih zvez). Slovenščina pozna enostavčne, večstavčne in razdružene povedi.

ENOSTAVČNE POVEDI

Človeška ribica je slovenska znamenitost. In kje najdemo prvi zapis o njej? Pri Valvasorju. V Slavi vojvodine Kranjske. Objavljeno leta 1689. Znameniti kronist je zapisal zanimivo zgodbo o njej. Več živali je poslal prijateljem po svetu. Sam je človeške ribice podrobno proučeval. (*Po reviji Srce in oko*, 1992.)

Povedi, ki so sestavljene iz enega stavka, imenujemo **enostavčne povedi**. Označujemo jih s simbolom **S**. Med enostavčne povedi uvrščamo tiste,

- ▶ ki imajo besede zbrane okrog osebne glagolske oblike (je, najdemo, je zapisal, je poslal, je proučeval);
- ▶ v katerih so besede zbrane okrog neosebne glagolske oblike ali kake besedne vrste (Pri Valvasorju, V Slavi vojvodine Kranjske).

VEČSTAVČNE POVEDI

Večstavčne povedi imenujemo **zložene povedi**. To pomeni, da je ena poved sestavljena iz več stavkov. Med sabo so povezani na različne načine. Večstavčne povedi so treh vrst:

- a) priredne: simbol (S + S);
Fant je hodil v službo in študiral. • Gledal je po ulici, pa me ni opazil.
- b) podredne: simbol (S/s, s/S);
Vem, da veš. • Če prideš, povej. in
- c) soledne: simbol (S – S);
Janez, ali prideš zvečer k meni? • Hoho, presneto smešna si!

O zloženi povedi bo govor v enem od naslednjih poglavij.

RAZDRUŽENE POVEDI

Razdružene povedi so:

- ▶ enostavčne: *Zgodilo se je. Danes zjutraj. Ob 7.30. Kakšna sreča!*
- ▶ večstavčne: *Miši plešejo. Kadar mačke ni doma. • Mislim. Torej sem.*

III. STAVČNI ČLENI

1. SPLOŠNO O STAVČNIH ČLENIH

Stavek je sestavljen iz sestavin, ki jih imenujemo stavčni členi. Delimo jih na

- ▶ **glavne:** osebek, povedek, predmet, prislovno določilo
- ▶ **in odvisne:** povedkovo določilo, prilastek in povedkov prilastek.

1. način

Na naš vrt je priletel kos.

Stavčno zgradbo razložimo: osebek je *kos*, povedek je *je priletel*, prislovno določilo *na naš vrt*; prilastek, ki je v našem primeru del prislovnega določila, je *naš*.

V vsakdanji rabi se je uveljavila tako imenovana metoda podčrtovanja/ podčrtovalna analiza: vsak stavčni člen oziroma njegov del se podčrtuje z dogovorjeno črto.

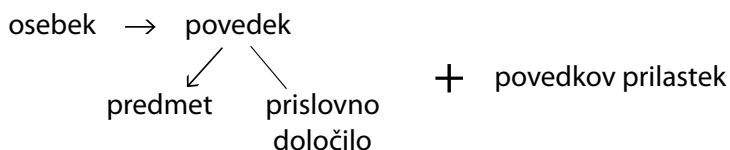
2. način

Na naš vrt je priletel kos.

////////// ~~~~~ —

3. način

Prikazovanja stavčne zgradbe z obliko grafa:

HIERARHIJA STAVČNIH ČLENOV

Vsi stavčni členi niso narisani v isti višini, kar kaže zgornji graf. Poglejmo si, kakšni so njihovi medsebojni odnosi.

1. Osebek in povedek sta stavčna člena najvišjega ranga; pri tem je povedek odvisen od osebka (to je nakazano s puščico). Povedek se ujema z osebkom, in sicer v osebi, spolu, sklonu in številu. Osebek in povedek sta v **prisojevalnem razmerju** (predikacijskem razmerju).
2. Predmet in prislovno določilo sta stavčna člena nižjega ranga kot osebek in povedek. S povedkom tvorita povedkov del stavka.

5. PRISLOVNO DOLOČILO (//////////)

Prislovno določilo je stavčni člen nižje stopnje kot osebek in povedek; nahaja se v isti ravnini kot predmet.

Povedek je v primičnem razmerju do prislovnega določila.

Kaj izraža

V Portorožu bodo v nedeljo tekmovali stari avtomobili. Obiskovalci naj se zaradi velike gneče ravnajo po navodilih organizatorja.

Kaj povejo ležeče tiskane besede?

Izražajo okoliščine, v katerih kaj poteka ali je. Take besede/ besedne zveze imenujemo **prislovna določila**. **Poznamo jih več vrst: prislovno določilo kraja, časa, načina in vzroka.**

Grafično jih označimo s poševnimi črtami in podpišemo vrsto.

Primeri

Zvečer se oglasi pri tebi.
 //////////// \\\\\\\\\\\\\\\\\\\
 p.d.č. p.d.k.

Zjutraj Jaka hodi zaspano proti šoli.
 //////////// xxxxxxxxxxxx \\\\\\\\\\\\\\\\\\\
 p.d.č. p.d.n. p.d.k.

Kadar je v stavku več prislovnih določil, jih označimo z nasprotno ležečimi črticami \\\\\\\\\\\\\\\\\\\ ali z xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

PRISLOVNO DOLOČILO KRAJA (p. d. k.)

Otroci so se igrali *na robu gozda*. Nenadoma je *iz hoste* pritekla žival. Odsakljala je *proti bližnjemu potoku*. Odžejala se je. *Po visoki travi* jim je zginila izpred oči.

Vprašajmo se po besedah v poševnem tisku:

- Kje so se igrali? – *Na robu gozda.*
- Od kod je pritekla? – *Iz gozda.*
- Kam je odsakljala? – *Proti bližnjemu potoku.*
- Kod je zginila? – *Po visoki travi.*

To so prislovna določila kraja (krajšava: p. d. k.), ki **povejo kraj (mesto) dogajanja.**

Po prislovnem določilu kraja se vprašujemo z vprašalnicami: kam, kje, kod, do kod, od kod + povedek.

Odgovori so na primer: *peš, z vlakom, z avtobusom ...*

V osnovno poved vstavimo vedno tisto besedo, ki je enobesedna (to je brez predloga).

Tako dobimo novo poved:

V šolo pridem peš.

Sedaj ni težko določiti: Kako pridem? – Peš.

/////
p. d. n.

Iz tega sklepamo dalje: če za besedo *peš* velja, da je p. d. n., potem mora enako veljati še za druge smiselne besedne zveze za dani primer; torej velja tudi za besedno zvezo *s kolesom*.

Ponovimo

1. korak

Najprej z vprašalnicami preverimo, ali je »sumljiva« besedna zveza prislovno določilo.

2. korak

Če taka besedna zveza ni prislovno določilo, gre za predmet.

6. VAJE ZA UTRJEVANJE STAVČNIH ČLENOV (brez prilastka in povedkovega določila)

- Imenuj označene stavčne člene; nato model dopolni z besednim gradivom.

Zgled: _____ ~~~~~ = (4.)
Os. pov. pred. v tož.
Janko piše domačo nalogo.

- a) ////////////// ~~~~~ //////////////
b) _____ = (3.) ~~~~~ //////////////
c) _____ ~~~~~ = (4.) //////////////
č) ////////////// = (3.) ~~~~~ = (4.)

- Namesto besed uporabi dogovorjene znake za stavčne člene; nato tvori poved.

Zgled: Osebek – povedek – predmet v tož.
_____ ~~~~~ =
Vprašani govori resnico.

8. PREGLEDNICA STAVČNIH ČLENOV

Stavčni člen	Grafična oznaka	Krajšave	Pomen	Vprašalnica	Primer
osebek	————	os.	vršilec dejanja, nosilec stanja	kdo – kaj	<i>Slavček poje. Vrata so odprta.</i>
povedek	~~~~~	pov.	dejanje, stanje, potek	kaj se dogaja, godi	<i>Piše knjigo.</i>
predmet	=====	pred.	kar/kogar osebkovo dejanje prizadeva	koga – česa komu – čemu koga – kaj po kom – čem s kom – čim	<i>Poslušam glasbo. Podarim ji rože.</i>
prislovno določilo	////////	p. d.			
kraja	p. d. k.	p. d. k.	zaznamuje kraj	kam, kje, kod	<i>Pod lipo smo.</i>
časa	p. d. č.	p. d. č.	zaznamuje čas	kdaj, od kdaj, do kdaj	<i>Zvečer grem.</i>
načina	p. d. n.	p. d. n.	pove način	kako, na kakšen način	<i>Srečno vozi.</i>
vzroka	p. d. v.	p. d. v.	pove vzrok	zakaj	<i>Zaradi snega vozi počasi.</i>
Deli stavčnih členov					
prilastek	pril.	izraža lastnost	kakšen, kateri, čigav	<i>prijazna gospa človek žaba</i>
povedkovo določilo	~~~~~ - - - - -	pov. dol.	stoji ob pomensko nepopolnih glagolih		<i>Moram vedeti. Je pesnik.</i>
povedkov prilastke	~~~~~	pov. pril.	kaže na stanje v trenutku glagolskega dejanja	kakšen + povedek z os./pred.	<i>Vesel je vstopil v kuhinjo.</i>

9. VAJE ZA DOLOČANJE VSEH STAVČNIH ČLENOV

PREBERI ŠE PRED REŠEVANJEM NALOG ...

Besedice **že, še, šele** ... so vedno del stavčnega člena, pred katerim stojijo.

1. Določi stavčne člene.

- 1.1** Moja sestra hodi v šolo. • Zaradi megle so vozniki avtomobilov vozili previdno. • Včeraj mi je mama kupila zelen dežnik. • Pri naši mizi so sedeli trije fantje. • Na stričevem vrtu so obirali jabolka jonatan. • V mali šoli so pisali v zvezek brez črt. • Sošolec Janko je včeraj odpotoval v daljno Kanado.
- 1.2** Ali bi mi morali povedati novico? • Pri prijatelju Juriju smo praznovali rojstni dan. • Danes moraš priti na plesni tečaj. • Z ljubljanskega letališča Brnik so vzletela reaktivna letala. • Pri glasbenem pouku smo se naučili pesem o svobodi. • Učenci osnovne šole začenjajo pouk ob osmi uri.

2. Določi prilastke.

Razigrani otroci so tekali po dvorišču pred blokom. • Naš avto ima zatemnjene šipe. • Kontrolno nalogo sem pospravila v rumeno mapo. • V nedeljo smo obirali zrelo grozdje. • Učenci so morali stati v vrsti. • Tonček je želel recitirati pesem o soncu. • Ali bi stopil na zgornjo teraso?

3. Poišči povedi s povedkovimi določili. Označi vez/jedro in določilo.

Ta igrača je lesena. Prodajajo jo v trgovini Dekor. • Želim si obiskati Amsterdam. Tam je lepo. • Ali ste že obiskali Ljubljano? • Učenci imamo radi dolge poletne počitnice. Tedaj uživamo v prostosti. • Imam računalnik. Kaj pa ti? • Zakaj ne smem molčati? Molk je vendar zlato. V šoli to pravilo ne drži vedno.

4. Leve prilastke pretvori v desne in obratno.

Omaka z limono je okusna. • Ali imaš aparat za fotografiranje? • Že vsak prvošolček nosi v torbi lepilni trak. • Najraje jem čokoladne piškote. • Za praznik smo spekli potico z makom. • Ali v vašem rzedu delate papirnate aviončke? • V vrečki poleg torbe nosim copate za telovadbo.

5. Določi stavčne člene.

Sanjska miška je morala hoditi z Joštom naprej. Kmalu sta prišla do strmega obrežja velike reke. Korajžnega Jošta je strašansko zažejalo. Takrat mu je nasproti zazijal gobec velikanskega krokodila. Deček se je pognal v dir po šumečem pesku. Oddahnil si je pri rumenem kupu. Mali Jošt je zdajci zagledal skuštranega in lačnega leva. Sanjska miška je grozno pošast udarila s palico čaralko. Bila sta rešena. (Po Jožetu Snoju.)

IV. STAVEK

1. KAJ JE STAVEK (S)

Označimo ga z velikim S.

Stavek so besede, zbrane okrog ene osebne glagolske oblike.

Osebnim glagolskim oblikam lahko določimo osebo.

Primeri

Marjanca kuha kosilo. kuha = 3. os.

Gremo v hribe? gremo = 1. os.

Prišla bova na obisk. Prišla bova = 1. os.

2. DVODELNI IN ENODELNI STAVKI

A) DVODELNI STAVKI

– Matjaž se je zbudil že ob 6. uri.

– Naglo se je oblekel. V žep je vtaknil malico. Odšel je.

Ali imajo vsi zgornji stavki osebek in povedek? – Poglejmo:

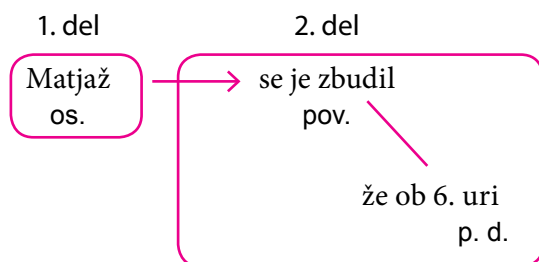
– Matjaž = osebek, se je zbudil = povedek,

– se je oblekel = povedek, osebek pa je izražen s povedkom (se je oblekel = on); povsem enaka razlaga velja tudi za naslednji dve povedi.

Take stavke, ki imajo osebek in povedek, imenujemo dvodelne.

Osebek je lahko izražen s povedkom, tudi tedaj govorimo o dvodelnem stavku.

Povedano ponazorimo z grafom; prvi del je osebkov, drugi pa povedkov:

- 10.5** Vsa človeška dejanja morajo če nočejo biti jalova in prazna služiti koristim človeka. (Plehanov) • Človek je rojen zato da dela da trpi in da se bori. Kdor ne dela tako mora propasti. (N. Tesla) • Nobena stvar ne naredi človeka srečnejšega kot njegovo lastno prepričanje da je naredil najboljše kar je mogel. (Pupin) • Ko je človek mlad misli da mora biti tudi pametno kar je logično. (Habe)
- 10.6** A jutri pojdem na goro da se oči mi napijo višin daljin da z bleskom tem nasproti pojdem hudim dnem. (Župančič) • Sonce ne čaka da ga zaprosijo naj izlije svojo svetlobo in toploto. (Epiktet) • Utrgajte cvet ker bo ovenel če ga ne utrgate. (Ovid) • Kdor o sreči samo sanja naj se ne čudi če jo je prespal. (E. Deutsch) • Silim se da bi se vsemu smejal ker se bojim da bi se mi bilo treba jokati. (Beaumarchais)

PREIZKUSI SVOJE ZNANJE

- I.** Dopolni z zahtevanim odvisnikom tako, da bo poved smiselna.

Popoldan smo se dobili na igrišču, (dop. odv.)

Zmenili smo se, (pred. odv.) _____

(Pog. odv.) potem bodo dogovori veljali.

Anže je prišel na sestanek, (nam. odv.)

- II. Vprašaj se po odvisniku** (napiši vprašalnico + glavni stavek).

1. Nisem vedel, če je sestra doma.
2. Pohitel sem do njene sobe, da bi jo našel.
3. Ko sem potrkal na vrata, se ni oglasil nihče.
4. Ker sem bil radoveden, sem pokukal v sobo, ne da bi mi kdo to dovolil.
5. Videl sem dekliško sobo, ki je bila bolj razmetana od moje.

- III.** Navaden stavčni člen pretvori v odvisnik.

1. **Zaradi vročine** sem si oblekel kratke rokave.
2. Grem **pogledat dogajanje na tekmi.**
3. **Kljub nedelji** so trgovine odprte.

- IV. Odvisnik pretvori v navaden stavčni člen.**

Ven lahko greš, ko poješ kosilo.

Popolnoma razumem, da si jezen.

Toda govorim le, kar je res.

B – PRIREDNO ZLOŽENA POVED (PRIREDJE)

1. KAJ JE PRIREDNO ZLOŽENA POVED

Stavki v večstavčni povedi so med seboj povezani na različne načine. V prejšnjem poglavju smo si ogledali podredno zvezo. Že naslov Priredno zložena poved pove, da bodo stavki priredno povezani.

Kaj je značilno za priredno zloženo poved? Najprej nekaj primerov takih povedi:

Hodil je in hodil in dospel do gradu. Pogledal je proti vhodnim vratom, a videl ni nikogar. Bil je previden, zato je že od daleč klical gospodarja, kajti le tako se dobi gostoljubje.

Priredje na stavčni ravni je sestavljeno iz dveh ali več stavkov.

V kakšnem odnosu pa so ti deli? – Po nobenem stavku se ne moremo vprašati z vprašalnico, torej so med sabo neodvisni, enakovredni.

Priredno zložena poved je zveza dveh ali več enakovrednih stavkov.

Glede na razmerja med deli priredno zložene povedi ločimo več vrst priredij.

2. VRSTE PRIREDIJ

Kadar določamo vrsto priredja, moramo vedno razmisliti, v kakšnem razmerju so si stavki v povedi. Pri določanju nam pomaga tudi poznavanje vezniških besed, ki so značilne za vsako vrsto priredja.

Priredja pogosto tvori dvostavčna poved, vendar to ni pravilo. Po dva dela imajo protivno, posledično, pojasnjevalno in sklepalno priredje.

Po dva ali več delov pa vezalno, stopnjevalno in ločno priredje. O vsem tem podrobneje pri vsaki vrsti priredja.

VEZALNO PRIREDJE (vez. prir.)

1. primer

Hodil po zemlji sem naši **in** pil nje prelesti. (Župančič)

1. del	dopolnjevalni stavek
osnovni stavek	neprvi del

Kaj izraža dopolnjevalni stavek?

► Izraža sočasno dogajanje z dogajanjem iz 1. stavka.

4. UTRJEVANJE PRIREDIJ

1. Dopolni v zahtevano priredje.

1.1 Tonček ni znal plavati, (sklep. prir.) _____.

Plačajte vozno karto (loč. prir.) _____.

Maja se je sezula (vez. prir.) _____.

Milan je napeto poslušal, (prot. prir.) _____.

_____ (stop. prir.) niti me ne zanima.

_____ (loč. prir.) ali pojdi od tod.

1.2 Krpan je prijel kobilico (vez. prir.) _____.

Ali delaj (loč. prir.) _____.

Naj ti ne bo žal časa za učenje, (sklep. prir.) _____.

Pripravljen sem ti pomagati, (prot. prir.) _____.

Martin je delaven, (posl. prir.) _____.

Anica je bila pohvaljena, (pojas. prir.) _____.

2. Poveži najprej v vezalno priredje, nato še v protivno.

Zgled: Konj je majhen. Dobro vleče.

Konj je majhen in dobro vleče. • Konj je majhen, a dobro vleče.

Mož ni velik. Vseeno je močan.

Nagovarjal sem ga. Ni me poslušal.

Delal je. Ni bilo zastoj.

3. Poveži stavke najprej v posledično, nato še v protivno priredje (zaporedje delov lahko zamenjaš in poved delno preoblikuješ).

Zbolel sem. Včeraj nisem prišel v šolo.

Bliska se. Ne stoj pod drevesom.

Ne gori voda. Potrpi.

4. Stavke poveži najprej v vezalno, nato v pojasnejvalno priredje.

Dežuje. Vzemi dežnik.

Sonce je sijalo. Vročina je pripekala.

Ne poznam je. Nisem je pozdravila.

5. Določi vrsto priredja.

5.1 Mudilo se mi je v park, kajti v sobi je bilo zatoхло. • Mama je odprla

VI. POROČANI GOVOR

Kar je kdo rekel, mislil ipd., lahko naslovniku prenesemo na več načinov:

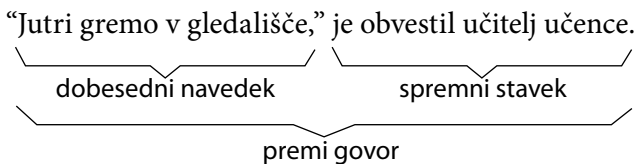
- a) podamo nespremenjeno: naslovniku predvajamo magnetofonski/ video posnetek ali predložimo v pisani besedi;
- b) dobesedno navedemo, kaj je kdo rekel; navadno še povemo, *komu, kaj, kako, zakaj ...*; to imenujemo **premi govor**;
- c) uporabimo odvisni stavek, v katerem povzamemo vsebino dobesedno povedanega; to imenujemo **odvisni govor**;
- č) vsebino povedanega podamo v 3. osebi, spremni stavek večinoma izpustimo; to je polpremi govor.

Ogledali si bomo premi in odvisni govor.

1. PREMI GOVOR

Premi govor je tisto, kar dobesedno navedemo, kar je sporočevalec govoril. To imenujemo **dobesedni navedek**. Ta del besedila spremlja **spremni stavek**. Oboje skupaj tvori premi govor.

Primer

Ali je spremni stavek vedno na koncu ali lahko spreminja položaj glede na dobesedni navedek?

- ▶ Spremni stavek je lahko pred dobesednim navedkom, za njim ali pa dobesedni navedek razdvaja. Spremni stavek je v spodnjem primeru tiskan poševno.

Tinče sosedu: “Ali si že slišal?”

“Kaj pa takega?” zvedavo vpraša sosed.

“Pravzaprav nič takega,” je malomarno dejal deček, “le novo tovarišico za likovno vzgojo bomo dobili.”

Če natančno pogledamo stavke, opazimo, da se ločila spreminjajo od primera do primera. Kako je z ločili v premem govoru?

Vrsta in položaj ločila sta odvisna od mesta spremnega stavka. Poglejmo po vrsti vse tri možne stave.

3. PREIZKUS

I. DOLOČI STAVČNE ČLENE IN NJIHOVE DELE.

V nedeljo je kmet Močilar v lipovi senci pripovedoval povest o Martinu Krpanu.

II. IZ POVEDI IZPIŠI ZAHTEVANA STAVČNA ČLENA.

Pregovora Molčati je zlato klepetava Metka ni hotela povsem razumeti.

a) Osebek: _____

b) Povedek: _____

III. POVEŽI STAVKE IZ LEVEGA IN DESNEGA STOLPCA TAKO, DA DOBIŠ ZAHTEVANE POVEDI. Vsak stavek lahko uporabiš le enkrat.

a) _____ podredje z dopustnim odvisnikom

b) _____ podredje z namernim odvisnikom

c) _____ podredje z vzročnim odvisnikom

č) _____ podredje s predmetnim odvisnikom

A Pogledal je v kuhinjo,

1 da bo poletje vroče.

B Micka je odprla okno,

2 saj je bilo že pozno.

C Prižgali smo luč,

3 ker je smrdelo po dimu.

Č Napovedovali smo,

4 kajti bilo je vroče.

D Deževalo je,

5 čeprav še ni bilo nujno.

E Od morja je pihalo,

6 če bi bilo kaj za pod zob.

7 da bi se pogovoril z gospodinjo.

IV. DOLOČI VRSTO PRIREDJA.

1. Vem marsikaj, vendar ti ne bom povedala.

2. Dišalo je po lipovem cvetju, zato je bilo zunaj lepo.

3. Gledam, napanjam oči, zagledam sluzasto pošast.

4. O tebi se marsikaj dobrega sliši, torej si uspešen podjetnik.

II. POVED

1. KAJ JE POVED (P)

1. Povedi je 6.
2. Možne rešitve:
 - a) Poleti je čez dan vročina, zvečer pa se nekoliko shladi.
 - b) Dežuje, zato sem odprla dežnik.
 - c) Odtihotapila sem se na ulico, kjer sem si ogledovala izložbe.
 - č) Planinci so odhiteli proti Kriškim podom šele, ko se je zdanilo.
 - d) Ker je zunaj hladno, sem si oblekla jopico.
 - e) Mama je dopoldne v službi, popoldne pa gospodinji.
3. Tudi tu so mogoče različne povedi, na primer:
 - a) Vrabček je začivkal. Nato je odletel.
 - b) Počitnice bodo. Odšli bomo na morje.
 - c) Sonce je žgalo. Kopalci so mirno ležali na soncu.
 - č) Na praznovanje nisem šel. Nisi me povabil.
4. Iz danih besed lahko sestaviš različne povedi. Na primer:
 - a) Matjaž obira hruške v nasadu.
 - b) Upokojenci so se v nedeljo ob 7. uri odpeljali na izlet na Javornik.
 - c) 25. junija praznujemo dan slovenske državnosti.
 - č) Jurij Vega je znamenit slovenski matematik.
 - d) Na igrišču igrajo fantje nogomet.
 - e) Naši šoli so podarili računalnik.
 - f) Potujoča knjižnica je prispela tudi v našo vas.
5. Ne hodi počasi! • Nisem se ozrla proti domu • Ne reci ničesar! • Kdo ni bil na morju? • Tone ni prispel prvi na cilj. • Zaradi komarjev ne ugašaj luči! • Nisem je opazoval skozi okno.

2. VRSTE POVEDI

1. Mangovre uspevajo kot kakšen prehodni svet med morjem in obalo. • Najdemo jih na neizpostavljenih tropskih obalah povsod po svetu. • Tako obogateno blatno dno daje hrano in domovanje številnim živalim.
2. Prepletene korenine dreves in grmovja v mangrovi so kot nekakšne hodulje, v katere se lovi organski drobir, ki ga s seboj prinaša reka ali ga naplavlja bibavica.
3. enostavčna, enostavčna, enostavčna, zložena (podredje), zložena (priredje), enostavčna, zložena (priredje), zložena (priredje), zložena (podredje).
4. Zložena (soredje), zložena (podredje), zložena (soredje), enostavčna, zložena (soredje), zložena (priredje), zložena (soredje).

Denar ni sveta vladar.

Očetove roke so žuljave.

7. Od jeze je ves pozelenel. • Na pevovodjev znak so pevci zapeli. • Ob 8. 45 je zazvonilo. • Na znak pištole so tekači stekli. • Jana si je hotela posvetliti lase.
8. Še kamen je postal vroč. • Ta svinčnik je moj. •

prid.

svoj. zaim.

Hoče izdelati plakat. • Zrak je spojina. • Brat je mesar.

glag.

sam.

sam.

Ta mož je dober delavec. • Dnevi postajajo kratki.

prid. + sam.

prid.

POVEDKOV PRILASTEK

1. Metka je srečna odpotovala na izlet. • Matej se je vrnil kot poslovnež. • Martin je ves blaten prihlačal k mami. • Možje z belo zastavo v rokah so prihajali v naš tabor kot odposlanci. • Marjeta je uspela kot manekenka. • Poznam ga še kot otroka.
2. Drago in Andrej imata muco. Imata jo za igračko. • Sin je zaloputnil vrata. Bil je jezen. • Anica bo užaljena. Zavihala bo nos. • Matjaž je stekel k studencu. Bil je žejen. • Fantje so prihiteli na igrišče. Bili so navijači Olimpije.
3. Povedkovi prilastki so: bolan, Razjarjen, prestrašena, brezskrbni.
4. Marija je pomirjena zapustila matični urad.

L 4.

Marko je previdno stopal po poledenelih stopnicah.

p.d.n.

L
p.d.k.

Izučil se je za strojevodjo.

Zimski vzpon na Snežnik je uspel.

p.d.k.

Tadej je atlet.

IV. STAVEK

2. DVODELNI IN ENODELNI STAVKI

1. Glagolski enodelni stavki: V grlu me je tiščalo. – Po jutru se dan pozna.
Neglagolski enodelni stavki: Hej, Martina! – Kako nebo! – Brez oblaka.
– Odlično.
2. Glagolski enodelni stavki so: Bilo je vetrovno, Ali je bil tudi mraz?, Kolcalo se mu je, S polnimi usti se ne govori.
Ostali stavki so neglagolski.
3. Enodelni neglagolski stavki so: Breskve, Seveda, Kakšna škoda, Misliti na sadež, Potem ga takole dobiti!
4. Dvodelni stavki so: Matere še ni bilo domov, Otroci so jo čakali stisnjeni v kot, Ali prihajajo težki materini koraki, Mati prihaja, Radost je napolnila sobo, Vstopila je, Dober večer, otroci.
5. Enodelni stavki so: Ne se jeziti! • Bilo je že pozno popoldne. • Iz oblakov je streljalo. • Juhej, poletje! • Šolski ples. v Zapeti pesem! • V temi se ne vidi. • Tonetu je šlo za resnico.
6. Prislovni, samostalniški, nedoločniški, členkov, prislovni, samostalniški, medmetni, zvalniški, zvalniški, samostalniški, samostalniški, nedoločniški, nedoločniški.

3. POLSTAVČNE TVORBE

1. Polstavki so: trdno držeč se plezalne vrvi, poigrati s soncem, Po resnici povedano, Sloneč na okenski polici, Vedno molčati.
2.
 - 2.1 Pretvorbe so lahko različne, na primer: Fantje si želijo, da bi postali piloti motornega letala. • Traktor je hrumul skozi vas tako, da je ropotal na vso moč. • V dvorani, ki je bila nabito polna poslušalcev, je bil slab zrak. • Stopil je pogledat, kakšen je nov golf. • Ko je ležal vznak, je Tone štel zvezde. • Prižgal je paličico, ki je dišala po cimetu.
 - 2.2 Pretvorbe so lahko različne, na primer: Fant se je izognil strogemu gospodu, ker je slutil njegovo nenaklonjenost. • Tudi danes ni znano, kako naj zaljubljenec prepozna pravo ljubezen. • Avto, ki je okrašen z belimi nageljni in trakovi, naznanjuje, da sta v njem mladoporočenca.
3.
 - 3.1 Težko mu je bilo iskati primerno stanovanje. • Gredoč mimo trafike, je kupil Slovenca. • Sklenila sva obiskati Dom na Komni. • Gospodinja je prišla na trg kupit svežo zelenjavo. • Postregli so nam s pijačo, hlajeno v reki. • Otroci so stekli na pomol tekmoval v skakanju.

- 3.2 Želim si plesati standardne plese. • Spravili smo vsa pisma, nanašajoča se nanj. • Odhitela je odpret vhodna vrata. • Mladino, lačno izjemnih doživljajev, je težko razvedriti. • Sklenil si je poiskati primerno službo.
- 4.
- 4.1 Fantje so, skrivajoč se za zidom, Šklepetaje z zobmi, V sebi ponavljajoč mamino naročilo, Učilnico, nastlano s papirčki.
- 4.2 Pecivo, omamno dišeče, Čakajoč na očeta, Star plašč, pospravljen na podstrešju, Deklici sta, držoč kotalke v rokah.
- 5.
- 5.1 Deležijski, deležniški, deležniški, namenilniški, namenilniški, deležniški.
- 5.2 Nedoločniški, samostalniški, namenilniški, nedoločniški, deležniški, nedoločniški.

V. VEČSTAVČNA POVED

A – PODREDNO ZLOŽENA POVED

1. Glavni stavki so: Jurčka so spraševali, Odgovoril jim je, Vsi so se čudili, so razglabljali.
2. Odvisni stavki so: ki s pesmimi oživljajo gozd, ker je bila prva ptica, ki jo je opazoval, ko jo je našel vso premrlo, kjer naj bi se pogrela, kako je čepeč na uri drobila svojo pesmico.
3. Glavni stavki so lahko različni, na primer: Sedeli smo ob peči, je zraslo mesto, Ne pridem k tebi, Rekli so mu, bom študij nadaljeval, Sporočil je, smo se podali na pot.
4. Dodani odvisniki so različni, na primer: da vam pokažem knjige, če boš v težavah, ki sem ti jo posodil, da gremo v naravo, kot bi rožice sadil, da so ga vsi debelo gledali.
5. To so: ne da, da; Če; da; ki; ki; s katerim, ki, da.
6. V rešitvah so odvisniki tiskani ležeče, vezniška beseda pa je krepko tiskana. Mica je živela v hišici, **ki** je samevala na koncu vasi. Nikamor ni šla po službi, **čeprav** smo jo vsi vabili v goste. **Ko** se je nekega dne le prikazala pri nas, se mi je zdelo, **kot da** se je zgodilo nekaj nenavadnega. Očeta je prosila, **če** bi ji lahko namestil pralni stroj, **ki** ga je kupila v mestu. Odpeljala nas je v kopalnico. Očetu je pokazala prostor, **kjer** naj bi bil nameščen ta sodobni gospodinjski pripomoček. **Ko** je bilo delo opravljeno, nas je povabila na prigrizek, **po katerem** je dišala že vsa kuhinja. Takrat sem začutila, **da** bova z Mico postali prijateljici, **kar** sem si vedno želela.
7. Mogoče so različne povedi, na primer:
 - a) Ko sem prišel domov, sem pojedel jabolko. • Prišel sem domov, da bi pojedel jabolko. • Če bi prišel domov, bi pojedel jabolko.

B – PRIREDNO ZLOŽENA POVED (PRIREDJE)

2. VRSTE PRIREDIJ

VEZALNO PRIREDJE (vez. prir.)

1. Tjaša je odšla v knjižnico in si izposodila Atlas sveta. • Miloš si je pripel smuči in se spustil po strmem bregu. • Pozvonilo je pa sem odšel odpret vrata. • V parku sta se srečala Tine in Mateja in se začela meniti. • Pozvonilo je začetek odmora in učenci so planili na hodnik. • Pojavila se je miš, mačka je stekla za njo in jo ujela. • V roke je vzela torbo in iz nje izvlekla zvezek ter začela pisati domačo nalogo iz slovenščine.
2. Pogledal je na plakat. Nato je zavil v kinodvorano. • Lisica je opazila lovca. Izognila se mu je. Izginila je v gozd. • Iščem komentar. Iščem dalje. Najdem ga na zadnji strani časnika. • Naš učitelj razlaga na dolgo. Ponovi zadnje besede. Tedaj si vsebino zapišemo v zvezek. • Vstala sem. Umila sem obraz. Pojedla sem nekaj malega. Nato sem pohitela v šolo.
3. Pravilnih rešitev je več, na primer: in že hitim pod tuš, gledali diapozitive in se zabavali, in čez čas spet ponikne, in bere, podarila fotoaparata in spekla torto.
4.
 - 4.1 Ves teden sem se učila in učila. • Prebrala sem snov v učbeniku in prelistala očetov priročnik. • Ni ga in ga tako kmalu še ne bo. • Pravočasno bom sedla k vsemu temu in rezultat ne more izostati.
 - 4.2 Voda pade, se razbije na tisoč kapljic in se spet zbere v hrumeč hudournik. • Uživali smo ob velikanski moči vode in prav težko smo se odtrgali od te lepote.
 - 4.3 Zaškripalo je in vlak se je ustavil. • Nekateri so hiteli proti postaji in se niso ozirali za vstopajočimi. • Na postaji se je vlak spet ustavil in nekaj potnikov je izstopilo ter drobilo korake proti izhodu s perona.

STOPNJEVALNO PRIREDJE (stop. prir.)

1. Ne igra le klavirja, ampak tudi kitaro. • Piše domačo nalogo, kasneje še celo pomaga mami v kuhinji. • Anja se ni naučila pesmice na pamet, niti je ni prebrala. • Niso le pospravili dnevnega prostora, celo spalnice so počistili. • Andrej ni le priden fant, je tudi dober.
2. Dopolnjeni stavki so različni, npr.: niti ga ne poznam, niti ne bere, ampak tudi dobra prijateljica, niti ne sledi pogovoru, niti ne živi zdravo.
3. S seboj ni prinesel niti žoge niti ni imel kolesa. • Anže ni le moj najbližji sosed, ampak je tudi moj prijatelj. • Imela sva se lepo, celo domov nisva hotela.
4. Je prijazen fant, Včeraj me ni le povabil na sladoled, Bil sem vesel.

- 6.4 “Če bomo koga srečali,” je dejal Aljoša, “bomo rekli, da gremo loviti zajce.”
“Kako pa bomo prišli v klet?” se je pozanimala Sara.
“Kar tako, zleteli bomo,” se je šopiril fant.
- 6.5 “Si znorel,” je zavpil Darko, “saj smo komaj začeli.”
“Ni pomoči,” je lahkotno dodala Nika.
Tone je vprašal: “Kako pa mislita narediti hišico?”
“Bo že kako,” je miril Darko, “le doma ne smemo povedati, kje jo imamo.”
- 7.
- 7.1 Zmignil je z glavo rekoč: “Tukaj pa že ne bom spal!”
Škrat je pobral šila in kopita rekoč: “Se boste že spomnili name.”
“Dober dan, teta Maca,” je pozdravil, ko je vstopil, “ali me še poznaš?”
- 7.2 Z Marjano sva sedela v naslanjaču in pila čaj.
“Že dolgo se nisva takole pogovarjala,” sem začel.
Marjana je stopila k meni in se dotaknila vročega čela.
“Vroč si. Moral bi v posteljo,” je nežno dodala.
“Veš, ti ne veš, da razmišljam o osončju,” sem dejal.
“Razstreli ga,” je jezno zabrundala žena in odšla v kuhinjo.
- 7.3 Botra lisička iz Loga se je odpravila k botrici Miki z Brega. Ko je pozvonila, je slišala povabilo: “Kar stopite naprej. Vesela sem vašega obiska.”
“O, kako lepo imate pri vas,” je vzkliknila botrica iz Loga, “pa vse je tako čisto.”
“Seveda, draga gospa, saj mi služabnik Skak vsak dan vse pospravi,” se je pobahala gostiteljica.
- 7.4 Na Trgu republike v Ljubljani se je govornik povzpel na oder in nagovoril poslušalce: “Spoštovano občinstvo! Zadovoljen sem, da sem danes slavnostni govornik.”
Nekdo iz množice je zaklical: “Toda, gospod, to so stare fraze. Želimo slišati kaj svežega, novega.”
Govornik, ki je tako ponosno začel, je uprl oči v tla, se popraskal za ušesom, nato presenečeno dvignil glavo in povedal svojo misel do konca.

2. ODVISNI GOVOR

- 1.
- 1.1 Oče je vprašal sina, koliko mu je prijatelj dolžan, da ga tako išče. Sin mu je odgovoril, da ne gre za veliko vsoto, a denar je denar.
- 1.2 Eva se je jezila, da nje že ne bodo podili. Stric je malo deklico tolažil, naj se ne razburja.
- 1.3 Fantič je vprašal soseda, če ima ogenj. Tega je zanimalo, čemu ga potrebuje. Deček bi si rad zakuril ogenj in ogrel roke.
- 1.4 Prosil sem ga, naj mi pride povedat, kako mu bo šlo na izpitu. Zagotovil mi je, da me bo obvestil.
- 1.5 Katarina je spraševala Jureta, zakaj vedno nagaja njeni mački. Fant ji je odgovoril, da zato, ker ima tako lepo dolgo dlako. Dodal je, da so mu všeč perzijske muce. Katarino je potolažil, češ da mačko samo poboža.

LITERATURA

- Bunc, Stanko: *Spoznajmo slovenski jezik: Jezikovna vadnica za 8. razred osnovne šole.* – Ljubljana, 1971
- Črnič, Barica & Zdenka Hiti: *Vaje iz slovenskega jezika za osnovnošolce.* – Ljubljana, 1991
- Fink, Franc & Alfonz Kopriva & Albert Žerjav: *Slovenska jezikovna vadnica za nižje strokovne šole in tečaje.* – Ljubljana, 1949
- Jalen, Marija: *Spoznajmo slovenski jezik: Jezikovna vadnica za 5. razred osnovnih šol.* – Ljubljana, 1967
- Kocbek, Jože: *Slovenska jezikovna vadnica za poklicne šole.* – Maribor, 1966
- Melik, Marija: *Vaje za utrjevanje skladnje in oblikoslovja.* – Ljubljana, 1988
- Moljk, Fanči: *Vesela šola slovenščine.* – Ljubljana, 1991
- Slabe, Vika & Olga Kunst Gnamuš: *Besede naše so žive.* – Ljubljana, 1981
- Slovar slovenskega knjižnega jezika.* – Ljubljana, 1991
- Slovenska slovnica.* – Ljubljana, 1947
- Slovenski pravopis. 1, Pravila.* – Ljubljana, 1990
- Toporišič, Jože: *Enciklopedija slovenskega jezika.* – V Ljubljani, 1992
- Toporišič, Jože: *Slovenska slovnica.* – Maribor, 1976
- Zbirka nalog za preskus znanja ob vpisu v programe srednjega izobraževanja.* – Ljubljana, 1991
- Žagar France: *Naš jezik 6.* – Ljubljana, 1985
- Žagar France: *Naš jezik 7.* – Ljubljana, 1990
- Žagar France: *Naš jezik 8.* – Ljubljana, 1978
- Skaza, Jože: *Pravopis.* – Ljubljana, 2003
- Skaza, Jože in Marta Pavlin: *Slovenska beseda.* – Ljubljana, 1998
- Bešter, Marja [e.a.]: *Na pragu besedila 1.* – Ljubljana, 1999
- Bešter, Marja [e.a.]: *Na pragu besedila 2.* – Ljubljana, 2000
- Bešter, Marja [e.a.]: *Na pragu besedila 3.* – Ljubljana, 2002
- Bešter, Marja [e.a.]: *Na pragu besedila 4.* – Ljubljana, 2002

MOJ JEZIK

Marta Pavlin

SKLADNJA, priročnik z vajami

Prenovljena in dopolnjena izdaja

Oblikovanje in prelom:

ONZ Jutro

Izdalo in založilo:

Založništvo JUTRO,

Jutro d.o.o., Črnuška c. 3, Ljubljana

© ZALOŽNIŠTVO JUTRO IN AVTORICA, 2006

Vse pravice pridržane.

Fotokopiranje in vse druge vrste reproduciranja po delih ali v celoti **ni dovoljeno** brez pisnega dovoljenja založbe.

Zbirka MOJ JEZIK:

Jože Skaza

PRAVOPIS, priročnik z vajami

Marta Pavlin

OBLIKOSLOVJE, priročnik z vajami

Marta Pavlin

SKLADNJA, priročnik z vajami

Jože Skaza

ŽEPNI PRAVOPIS

NAROČILA:

Jutro d.o.o., Črnuška c. 3, p.p. 4986, 1001 Ljubljana
Tel. (01) 561-72-30, 041 698-788 • faks (01) 561-72-35
E-pošta: JUTRO@SIOL.NET • WWW.JUTRO.SI